

Οικιακή Οικονομία: Εκπαίδευση για την Ευημερία;

Αν μας αφήσουν να το κάνουμε σωστά!

Μία προσέγγιση με αφορμή τις επίκαιρες φυσικές καταστροφές.

Η επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας είναι αυτή που ενισχύει την οικογένεια ως κοινωνική δομή και το νοικοκυριό ως οικονομική μονάδα, για να διατηρήσει το επιθυμητό επίπεδο ποιότητας ζωής και ευημερίας ακόμα και σε περίπτωση που έρθει αντιμέτωπο με κάποια μεγάλη πρόκληση, όπως οι φυσικές καταστροφές.

Το Ινστιτούτο Μείωσης Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Institute for Disaster Reduction) έχει αναπτύξει ένα σχέδιο για την Μείωση του Ρίσκου Φυσικών Καταστροφών και αντιμετώπισης αυτών (Disaster Risk Reduction & Management - DRRM). **Η Οικιακή Οικονομία και το προαναφερόμενο σχέδιο DRRM μοιράζονται τον ίδιο στόχο: την προώθηση της ευημερίας (well-being) του ατόμου και της οικογένειας στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον** (Gabriel, 2016). Σύμφωνα με το International Federation of Home Economics, η επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας ενδυναμώνει και ενισχύει την ποιότητα της ζωής του ατόμου, της οικογένειας και της κοινότητας. Παράλληλα, η Οικιακή Οικονομία ορίζεται ως «η επιστήμη που μελετάει την οικογένεια και τους διαθέσιμους πόρους αυτής για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών των μελών σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον» (Florencio, 1995).

Οι φυσικές καταστροφές προκαλούν μεταβολές και δημιουργούν ένα ανασφαλές και μεταβαλλόμενο περιβάλλον για την οικογένεια και τα μέλη της. Η Οικιακή Οικονομία δημιουργεί στο μαθητή και κατ' επέκταση στην οικογένειά του μια «κουλτούρα πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης» των φυσικών καταστροφών, συγκεράζοντας τις σχετικές γνώσεις των φυσικών και κοινωνικών επιστημών για την αντιμετώπιση των καταστροφών, μέσα από τη δυναμική της οικογενειακής ζωής τόσο στην πρόληψη και προετοιμασία, στην αντιμετώπιση του φαινομένου αλλά και στην αποκατάσταση πιθανών επιπτώσεων (Disaster Risk Reduction & Management Cycle).

Πώς λοιπόν το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας προσεγγίζει στο σύνολο το ζήτημα των φυσικών καταστροφών;

Ως προς την πρόληψη και προετοιμασία:

1. Κατανοώντας το **φυσικό περιβάλλον** ο μαθητής εμπλουτίζει τις γνώσεις του σχετικά με την αξία του και μαθαίνει να το προστατεύει και να το διαφυλάσσει.

2. Η μελέτη του πεδίου *Οικολογίας*, αναπόσπαστου μέρους της επιστήμης της Οικιακής Οικονομίας, προετοιμάζει τον μαθητή για **την οικολογική κρίση που βιώνουμε, τις πιθανές επιπτώσεις αυτής αλλά και τους μηχανισμούς που αποτρέπουν αυτές τις επιπτώσεις**, όπως η αξία της βιοποικιλότητας τόσο στην πρόληψη αλλά και στην αποκατάσταση μιας δασικής πυρκαγιάς.
3. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα, μέσα από βιωματικές δράσεις, να συλλέξει πληροφορίες για τους παράγοντες που επηρεάζουν την καθημερινότητά του και τη **σημασία της πρόληψης στη ζωή του**.
4. Ενότητες όπως η *Πρόληψη Ατυχημάτων στο σπίτι, Κατοικία και Οικιακή Τεχνολογία* προετοιμάζουν το μαθητή για τον **ορθολογικό σχεδιασμό και διαρρύθμιση της κατοικίας και ορθή χρήση τεχνολογικών παροχών στο σπίτι**.
5. Ενότητες όπως *Αγωγή υγείας, Πρόληψη Ατυχημάτων, Πρώτες Βοήθειες, Οργάνωση της Οικογενειακής Ζωής, Διατροφή και Διαιτολογία, Οικονομικά της Οικογένειας, Προετοιμασία για το μέλλον* **καλλιεργούν σε ευρύτερο πεδίο μία «κουλτούρα πρόληψης» και αναδεικνύουν την αξία της ενημέρωσης και του ορθολογικού σχεδιασμού**.

Ως προς την αντιμετώπιση και αποκατάσταση:

1. Η **άμεση συσχέτιση του μαθήματος με την καθημερινή ζωή** δίνει την ευκαιρία στο μαθητή να συμμετέχει σε ουσιαστικό διάλογο τόσο στο περιβάλλον της σχολικής αίθουσας όσο και στην οικογένεια για θέματα της καθημερινότητας αλλά και γενικότερα ζητήματα που προβληματίζουν την κοινωνία.
2. Η ενότητα *Οργάνωση της Οικογενειακής Ζωής* δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να εξελίξει **δεξιότητες διαχείρισης κρίσεων** με πρωταρχικό στόχο την ικανοποίηση των βασικών αναγκών των μελών της οικογένειάς του και με εργαλείο την ορθολογική λήψη αποφάσεων και σωστή διαχείριση των διαθέσιμων πόρων.
3. Μέσα από το κεφάλαιο των *Α' βοηθειών* ο μαθητής αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν στην **παροχή α' βοηθειών σε περιπτώσεις κρίσεων**, όπως οι φυσικές καταστροφές και τα ατυχήματα στο σπίτι.
4. Μέσα από το κεφάλαιο *Φυσικές Καταστροφές* ο μαθητής:
  - **αποκτά ειδικές γνώσεις σχετικά με την έγκυρη αντιμετώπιση** σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών όπως πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί.

- ασκείται στην διαχείριση κρίσεων καλλιεργώντας **δεξιότητες αυτοπροστασίας, ψυχραιμίας, οργάνωσης και αξιολόγησης κινδύνου.**
- συνειδητοποιεί την αξία και την προσφορά, τόσο της οικογένειας όσο και της κοινότητας, στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και στην προστασία των μελών της.

Η διδασκαλία του μαθήματος Οικιακής Οικονομίας καλλιεργεί στους μαθητές μοναδικές δεξιότητες με αξία για μια ολόκληρη ζωή, οι οποίες θα τους ενισχύσουν τόσο στην προσωπική ζωή τους όσο και στην εργασία τους.

Το πρόγραμμα σπουδών είναι πάντα σχετικό με την κουλτούρα των μαθητών, τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και τις κοινωνικές τους ανάγκες. Ο στόχος της διδασκαλίας έχει επιτύχει όταν οι μαθητές επιτύχουν καλή ποιότητα ζωής μόλις αποφοιτήσουν (Alharbi et al., 2017).

Διερωτόμαστε όμως, κάνοντας το ερώτημά μας πιο επίκαιρο από ποτέ, λόγω των θλιβερών γεγονότων που πλήττουν τη χώρα μας:

Πώς οι μαθητές μας, ως μέλη των οικογενειών και μέλη μιας κοινότητας θα αναπτύξουν «κουλτούρα πρόληψης και προετοιμασίας» για ζητήματα όπως οι φυσικές καταστροφές αλλά και διάφορα ζητήματα υψίστης σημασίας που διαπραγματευόμαστε στο πλαίσιο του μαθήματος όπως οι εξαρτήσεις, η κρίση του θεσμού της οικογένειας, τα τροχαία ατυχήματα κ.α.;

Μήπως με τις 2 διδακτικές ώρες που διδάσκεται το μάθημα στην α΄ Γυμνασίου, ενώ στο παρελθόν διδασκόταν και στη β΄ Γυμνασίου και παγκοσμίως διδάσκεται σχεδόν σε όλες τις βαθμίδες και τάξεις με παραδείγματα όπως η Κύπρος, η Μάλτα, οι Σκανδιναβικές χώρες, η Ιαπωνία κ.α.

Μήπως με τη 1 διδακτική ώρα που προτείνεται από το ΥΠΕΠΘ για τις περισσότερες από τις προαναφερόμενες ενότητες υψίστης σημασίας, όπως οι Φυσικές Καταστροφές;

Μήπως με τις αναθέσεις του μαθήματος Οικιακής Οικονομίας, σε ειδικότητες ανειδίκευτες επί της επιστήμης της Οικιακής Οικονομίας; Την οποία ΟΧΙ δεν μπορεί να τη διδάξει ο καθένας, δεν είναι μάθημα πασπαρτού για να ικανοποιηθούν οι αδυναμίες στη διαχείριση εκπαιδευτικού προσωπικού... Είναι διακριτή επιστήμη με παγκόσμια ερευνητική δράση (International Journal of Home Economics, Home

Economics Research Journal, Journal of Consumer Studies & Home Economics etc) και παγκόσμια εκπροσώπηση με φορείς όπως International Federation for Home Economics και εθνικούς φορείς παγκοσμίως από τον Καναδά και τη Γερμανία μέχρι τη Σαουδική Αραβία και τις Φιλιππίνες.

Μήπως με το θεσμό της «θεματικής βδομάδας» με τον οποίο το ΥΠΕΠΘ προσπαθεί να καλύψει το κενό που δημιουργήθηκε από τη μείωση των ωρών διδασκαλίας της Οικιακής Οικονομίας, αφού όλες οι θεματικές ενότητες εμπίπτουν στην επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας;

Μήπως με την θέσπιση μιας μέρας ενημέρωσης των μαθητών για ζητήματα πολιτικής προστασίας, όπως προτείνεται με αφορμή τα δυσάρεστα γεγονότα;

Τότε σίγουρα θα υπαινιχθεί οποιοσδήποτε γνώστης των θεωριών μάθησης ότι στην Ελλάδα διενεργείται στεγνή προώθηση της γνώσης στους μαθητές ως αποτέλεσμα της μη αποτελεσματικής διαχείρισης εκπαιδευτικού προσωπικού.

Η μάθηση όμως είναι κάτι πολύ παραπάνω. Πόσο μάλλον στα πεδία που εμπίπτει η επιστήμη της Οικιακής Οικονομίας. Στην Οικιακή Οικονομία ο σκοπός είναι η διαμόρφωση στάσεων και η καλλιέργεια δεξιοτήτων.

«Η εκπαίδευση δεν είναι προετοιμασία για τη ζωή, είναι η ίδια η ζωή» όπως είπε ο John Dewey, Αμερικανός φιλόσοφος & παιδαγωγός και ταιριάζει απόλυτα με τη διδασκαλία του μαθήματος της Οικιακής Οικονομίας, η διδασκαλία του οποίου σχετίζεται με την καθημερινή ζωή και τα πραγματικά προβλήματα της καθημερινότητας.

Δώστε μας την ευκαιρία να το κάνουμε σωστά, ιδιαίτερα τώρα που η ελληνική οικογένεια έρχεται αντιμέτωπη με ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Για την Πανελλήνια Ένωση Επιστημόνων Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας,

Η Πρόεδρος

Η Γεν. Γραμματέας

Ελπινίκη Κάτσαρη

Αργυρώ Κατσαμάγκα

Πηγές:

International Federation for Home Economics, www.ifhe.org, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 30 Ιουλίου 2018

United Nations Office for Disaster Risk Reduction, www.unisdr.org, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 30 Ιουλίου 2018

Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτσογιάννη, Ε., Κανέλλου, Α, Σαΐτη, Α., Σδράλη, Α. & Τριάδη, Δ. (2010). *Οικιακή Οικονομία*, Για την Α΄ Γυμνασίου, Βιβλίο μαθητή και Βιβλίο εκπαιδευτικού, Δ΄ έκδοση, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Αμπελιώτης, Κ. Αποστολόπουλος, Κ., Γεωργιτσογιάννη, Ε., Γιαννακούλια, Μ., Κροκίδη, Ε., Προβατάρη, Σ. & Σαΐτη, Α. (2011). *Οικιακή Οικονομία*, Για την Β΄ Γυμνασίου, Βιβλίο μαθητή και Βιβλίο εκπαιδευτικού, Δ΄ έκδοση, Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Alharbi, M. & Renwick, K. (2017). Saudi Arabian Home Economics Curriculum: Searching for deep learning. *International Journal of Home Economics*, 10 (2), 109-120.

Gabriel, S. F., (2016). Towards a culture of disaster resilience: families and Home Economics. *International Journal of Home Economics*, 9 (2), 24-39.

Florencio, C., (1995). *The College of Home Economics at the University of Philippines: What it was, what it wants to be and the process of becoming*. Monograph Series No. 2QC: College of Home Economics, University of the Philippines.

Tuomisto, M., Haapaniemii, J. & Fooladi, E., (2017). Close neighbours, different interests? Comparing three Nordic Home Economics curricula. *International Journal of Home Economics*, 10 (2), 121-131.